

پژوهشی

فقهی

پیرامون

مناجات

رضا ساجانی

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

مناجات

پژوهشی  
فقهی  
پیرامون

رضا ساجانی

مناجات

سرشناسه: سلم آبادی، رضا، ۱۳۴۹ -  
 عنوان و نام پدیدآور: پژوهشی فقهی پیرامون نماز زیارت  
 مشخصات نشر: تهران: مشعر، ۱۳۹۴.  
 مشخصات ظاهری: ۲۳۲ ص.  
 شابک: ۳-۵۹۱-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸  
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبای مختصر  
 یادداشت: فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.  
 یادداشت: کتابنامه: ص ۲۱۵-۲۲۲؛ همچنین به صورت زیرنویس  
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۰۷۵۶۹

## پژوهشی فقهی پیرامون نماز زیارت

|              |                                |
|--------------|--------------------------------|
| تألیف:       | سالم آبادی                     |
| تدوین:       | پژوهشی فقهی پیرامون نماز زیارت |
| ناشر:        | مؤسسه فرهنگی مشعر              |
| چاپ و صحافی: | چاپخانه مشعر                   |
| نوبت چاپ:    | اول - بهار ۱۳۹۴                |
| شمارگان:     | ۵۰۰ نسخه                       |
| بها:         | ۵۵۰۰ تومان                     |

شابک: ۳-۵۹۱-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸ ISBN: 978-964-540-591-3

مراکز پخش و فروشگاه‌های مشعر:

تهران: تلفن: ۰۳۰۳۶۴۵۱۲-۰۲۱ / قم: تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۳۸۴۰۰

## فهرست

|    |              |
|----|--------------|
| ۹  | ..... دیباچه |
| ۱۱ | ..... مقدمه  |

### فصل اول: کلیات و مفاهیم

|    |                                       |
|----|---------------------------------------|
| ۱۵ | ..... معنا و مفهوم نماز               |
| ۱۷ | ..... مفهوم زیارت                     |
| ۱۹ | ..... بررسی اجمالی حکم زیارت          |
| ۴۰ | ..... بررسی «قاعده تسامح در ادله سنن» |

### فصل دوم: مشروعیت نماز زیارت و حکم فقو آن

|    |                                |
|----|--------------------------------|
| ۵۱ | ..... مشروعیت نماز زیارت       |
| ۶۱ | ..... حکم فقهی نماز زیارت      |
| ۶۸ | ..... اقوال فقها               |
| ۷۶ | ..... ادله مسئله               |
| ۷۶ | ..... دلیل اول: روایات         |
| ۸۲ | ..... دلیل دوم: اجماع          |
| ۸۳ | ..... نماز زیارت برای چه کسانی |

|     |                                                |
|-----|------------------------------------------------|
| ۸۴  | نماز زیارت معصومین <small>علیهم السلام</small> |
| ۸۴  | ۱. پیامبر <small>صلی الله علیه و آله</small>   |
| ۸۶  | ۲. حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>       |
| ۸۶  | ۳. امام علی <small>علیه السلام</small>         |
| ۹۱  | ۴. ائمه بقیع <small>علیهم السلام</small>       |
| ۹۳  | ۵. امام حسین <small>علیه السلام</small>        |
| ۱۰۱ | ۶. کاظمین <small>علیهم السلام</small>          |
| ۱۰۳ | ۷. امام رضا <small>علیه السلام</small>         |
| ۱۰۴ | ۸. سید مرتضی <small>علیه السلام</small>        |
| ۱۰۵ | ۹. صاحب الزمان <small>علیه السلام</small>      |
| ۱۰۷ | نماز زیارت غیر معصوم                           |

### فصل سوم: کمیت و کیفیت نماز زیارت

|     |                  |
|-----|------------------|
| ۱۱۷ | نیت نماز زیارت   |
| ۱۱۹ | کمیت نماز زیارت  |
| ۱۲۰ | دو رکعت          |
| ۱۳۰ | چهار رکعت        |
| ۱۳۸ | شش رکعت          |
| ۱۴۴ | هشت رکعت         |
| ۱۴۵ | دوازده رکعت      |
| ۱۴۷ | مطلق (نامحدود)   |
| ۱۵۱ | کیفیت نماز زیارت |

### فصل چهارم: زمان و مکان نماز زیارت

|     |                 |
|-----|-----------------|
| ۱۵۹ | زمان نماز زیارت |
|-----|-----------------|

|                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------|-----|
| مستله اول: تقدیم یا تأخیر نماز زیارت .....                    | ۱۵۹ |
| مستله دوم: همزمانی نماز زیارت با نماز واجب و نماز جماعت ..... | ۱۶۷ |
| مستله سوم: شمول حکم نمازهای مستحبی نسبت به نماز زیارت .....   | ۱۶۸ |
| مستله چهارم: جواز تأخیر نماز زیارت .....                      | ۱۷۶ |
| مکان نماز زیارت .....                                         | ۱۷۸ |
| ۱. مکان نماز زیارت از راه دور .....                           | ۱۷۸ |
| ۲. زیارت از نزدیک .....                                       | ۱۷۸ |
| الف) عدم تقیید به مکان خاص .....                              | ۱۷۸ |
| ب) نماز خواندن بر قبور .....                                  | ۱۷۹ |
| ج) نماز بین قبور .....                                        | ۱۸۲ |
| د) نماز نزد قبور .....                                        | ۱۸۵ |
| ه) نماز مقدم بر قبر اما .....                                 | ۱۸۶ |
| و) نماز رو به قبور .....                                      | ۱۹۰ |
| ز) بالاسر و محاذی .....                                       | ۱۹۳ |
| ح) خواندن نماز زیارت بیرون حرم .....                          | ۱۹۹ |
| ط) نماز زیارت در حال راه رفتن .....                           | ۱۹۹ |
| نیابت در نماز زیارت .....                                     | ۲۰۲ |
| نماز زیارت تبرعی از جانب چند نفر .....                        | ۲۱۱ |
| اهدای ثواب نماز زیارت بعد از انجام دادن آن .....              | ۲۱۲ |
| کتابنامه .....                                                | ۲۱۵ |

## دیباچه

نماز، نخستین فرع از فروع دین مقدس اسلام و عمود خیمه شریعت و معراج مؤمن است. این فرشته الهی، در تمام ابعاد زندگی بندگان، جریان دارد. ارتباط بندگی با خالق هستی، در نماز جلوه‌نمایی می‌کند؛ ارتباطی شیرین که در موقعیت‌های گوناگون، از جمله زیارت، بر حلاوت توسل به بنده‌ای از بندگان صالح خدا، افزاید.

گروه فقه و حقوق پژوهشکده حج و زیارت، برای آشنایی روحانیان گرانقدر کاروان‌های حج و عمره و عتبات اشیات، پژوهشی فقهی پیرامون نماز زیارت را به فاضل ارجمند، «حجت‌الاسلام والمسلمین رضا سلم‌آبادی»، سپرد و ایشان نیز ابعاد این فرع فقهی را بررسی نمود. در پایان، ضمن تشکر و قدردانی از نویسنده محترم، توفیقات روزافزون ایشان را از خداوند متعال خواستاریم.

گروه فقه و حقوق

پژوهشکده حج و زیارت

## مقدمه

نماز زیارت به عنوان یک عمل عبادی، موضوعی فقهی تلقی می‌شود که محل ابتلای هر زائری است. بنابراین پاسخ به مسائل آن راهگشای همه زائران مؤمن خواهد بود.

سؤال اصلی درباره این موضوع که نگارنده در پی پاسخ آن است، این است که آیا نماز زیارت، مشروعیت دارد؟ البتة سؤالات متعدد دیگری نیز درباره این موضوع، مطرح است؛ از جمله:

- حکم نماز زیارت از ادله متقن استفاده می‌شود یا از باب «تسامح در ادله سنن» می‌باشد؟

- نماز زیارت برای چه کسانی خوانده می‌شود؟ محصوم یا غیر محصوم؟!

- زمان آن چه وقت است؟ قبل از زیارت یا بعد از آن؟

- مکان نماز زیارت کجاست؟

- نیت نماز زیارت چگونه است؟

- نماز زیارت چند رکعت است؟ (کمیت)

- کیفیت نماز زیارت چگونه است؟ (چه سوره‌هایی در آن خوانده می‌شود؟)

- نیابت و تطوع در نماز زیارت، چگونه است؟

این تحقیق پاسخگوی نیاز هزاران زائر مؤمنی است که همه روزه، با شور و شعور، به زیارت‌گاه‌های مذهبی مشرف می‌شوند. همچنین روحانیان محترم کاروان‌های حج، عمره، عتبات و سوریه، با مطالعه این نوشتار، می‌توانند انواع سؤالات زائران را درباره این موضوع، به‌طور کامل، پاسخ‌گر باشند.

از آنجا که این نوشتار، نخستین تحقیق منسجم در این موضوع است، می‌تواند زمینه تثبیت و استقرار این محققان محترم فراهم آورد.

درباره پیشینه این تحقیق، می‌توان گفت، با بررسی پایگاه‌های اسلامی در اینترنت و نرم‌افزارهای علوم اسلامی، مشخص گردید هیچ کتاب یا مقاله مستقلاً درباره این موضوع نگاشته نشده یا دست‌کم به چاپ نرسیده است. اما در منابع حاشی، در ضمن کتاب المزار، روایات فراوانی درباره این موضوع، می‌توان یافت؛ از این رو برخی از فقهای عظام نیز، به تناسب، درباره موضوع و مسائل آن، بهار نظر فرموده‌اند.

روش و نوع این تحقیق، کتابخانه‌ای است. در این تحقیق، سعی شده است با توجه به محدوده بحث و جوانب آن، از روایات و متون فقهی استفاده شود. در طرح بحث نیز، از شیوه تحقیق «مسئله محور»، بهره گرفته شده است. بنابراین تلاش نموده‌ایم از حاشیه‌پردازی و دور شدن

از مسئله، خودداری نماییم. در بررسی هریک از مطالب نیز از روش نقد و استدلال، استفاده شده است.

البته در دسته‌بندی روش تحقیق، از آنجا که این موضوع، «حکم فقهی» است و نتایج حاصل از آن، استفاده کاربردی دارد، می‌توان آن را کاربردی نیز دانست.

www.ketab.ir